

Informació sobre els treballs i les accions que s'han dut a terme per establir un Pla d'estabilització pressupostària de la UB

Objectius

La situació economicofinancera de la UB, de la qual el rector ha anat informant a bastament en els Consells de Govern així com en diferents sessions de Claustre (vegeu els informes del rector al Claustre amb dates desembre de 2005, maig de 2006, desembre de 2006 i desembre de 2007), requereix, atesa la seva complexitat, l'adopció de mesures que permetin endegar el camí per tal d'assolir l'estabilitat pressupostària en els propers exercicis pressupostaris.

A l'efecte de facilitar a tota la comunitat universitària l'anàlisi de la situació, de les seves causes i explicacions, així com del debat sobre les mesures que s'hauran de prendre, aquesta pàgina es proposa estendre i transparentar al màxim tota la informació disponible sobre el finançament de les universitats i sobre la situació economicofinancera de la Universitat de Barcelona.

Antecedents

Des que l'equip de govern encapçalat pel rector Rubiralta va assolir les seves responsabilitats el juny de 2005, els òrgans de govern de la Universitat han anat tenint plena informació i consciència de la situació econòmica (vegeu l'acta del primer Consell de Govern presidit pel rector Rubiralta, de 20 de juliol de 2005) i, consegüentment, s'han adoptat diverses mesures per analitzar-la i fer-hi front. Entre d'altres, i per evitar la impressió que la UB no controlava suficientment les despeses de la mateixa Universitat i del Grup UB, el rector va proposar en aquell mateix Consell de Govern que el Consell Social designés una persona per fer el seguiment i informar el Consell de Govern de la situació financera i de les activitats de les fundacions i institucions del Grup UB, cosa que s'ha anat fent, sistemàticament, des de llavors.

En aquest sentit, d'una banda, cal destacar que en els pressupostos de la Universitat per a l'any 2006 i per a l'any 2007 es van fer aflorar totes les despeses, i també tots els compromisos financers finalment no obtinguts, la qual cosa va conduir tant a un coneixement clar i transparent de la situació com a l'aprovació de pressupostos amb un dèficit inicialment previst de 28 milions d'euros (l'any 2006) i de 31 milions d'euros (l'any 2007). Tanmateix, com indiquen les liquidacions d'ambdós pressupostos i els informes d'auditoria preceptius (vegeu els acords del Consell de Govern amb data 17 de maig de 2007 i 10 d'abril de 2008, respectivament), aquests dos exercicis s'han tancat, respectivament, amb un saldo deficitari de 20 i de 20,2 milions d'euros. Això ha significat clarament un exercici de transparència i aflorament de la realitat pressupostària, però també de rigor i contenció de la despesa, que s'ha vist beneficiat, a més, per una disminució en el pendent de reducció dels ingressos per matrícula i per l'augment dels recursos obtinguts en projectes de recerca competitius.

D'altra banda, cal tenir present que, en gran mesura, la situació financera s'havia originat pel fet d'obtenir un volum d'ingressos insuficient, fruit de l'actual model de finançament de les universitats públiques de Catalunya que aplica l'Administració autonòmica des de l'any 2002 i que conté variables que perjudiquen notablement la valoració econòmica de les activitats que duu a terme la Universitat de Barcelona. En aquest model, per exemple, es fa palès que la recerca té un pes molt limitat en el conjunt del finançament bàsic, a diferència d'altres sistemes universitaris espanyols que l'han situada entorn d'un 30 % (sistema andalús i sistema de la Comunitat de Madrid). Això va portar a una acció immediata ja l'any 2005 i al llarg de l'any 2006, amb la col·laboració activa de qui aleshores era president del Consell Social, Sr. Juan José López-Burniol, amb les dues conselleries implicades, l'aleshores Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, i el Departament d'Economia i Finances. Fruit d'aquesta actuació, en què també han estat participants les altres universitats catalanes en el marc de l'ACUP, va resultar l'acord amb el Govern de la Generalitat i l'aprovació per part d'aquest del Pla de millora del finançament de les universitats públiques l'octubre de 2006.

Amb aquest Pla es preveu afegir un finançament addicional fins a l'any 2010 de més de 400 milions d'euros a tot el sistema, de manera progressiva i amb un component fix i un component variable per objectius. Aquest component variable per objectius es va repartir homogèniament entre les universitats l'any 2007, ja que encara continuava prorrogat el contracte programa de 2003 amb les universitats. L'any 2008 el variable ascendeix a 50,9 milions d'euros i no està incorporat en els pressupostos de la Generalitat, per bé que les dues conselleries implicades, la d'Economia i Finances i la d'Innovació, Universitats i Empresa, assegurin a les universitats que hi poden comptar en les seves previsions pressupostàries per a l'any 2008, tot i que l'ingrés es faci l'any 2009. Al llarg dels darrers mesos, des del DIUE s'ha presentat la proposta d'indicadors, en què es redistribueix el variable del Pla de millora del finançament segons objectius, en l'àmbit de la recerca, de la docència i de la gestió (vegeu el document Bases per a l'aplicació del finançament per objectius de les universitats públiques catalanes (2008-2010)).

Tal com ha destacat la Sindicatura de Comptes, aquesta complexa i deficitària situació economicofinancera afecta particularment les tres grans universitats públiques de Catalunya (UB, UAB i UPC) (vegeu Informe agregat universitats públiques 2004-2005). De manera semblant, per bé que amb altra perspectiva, ho ha constatat així mateix el Tribunal de Cuentas en el seu Informe de fiscalización de las universidades públicas per a l'exercici 2003. D'altra banda, i des d'aquest àmbit més general, cal esmentar també l'Informe sobre la financiación de las universidades españolas presentat al Consejo de Coordinación Universitaria el març de 2007, del qual es va informar àmpliament en la sessió del Consell de Govern de 17 de maig de 2007 i en relació amb el qual el Govern de l'Estat encara no ha adoptat cap mesura.

Pel que fa concretament a la situació a la Universitat de Barcelona, amb el plantejament de la situació econòmica i amb l'acord del Consell Social i el vistiplau de les dues conselleries implicades, el rector va proposar a la Junta Consultiva en la seva primera reunió sota la seva presidència (l'11 de juliol de 2005) que un dels seus membres, el Dr. Antón Costas, encapçalés una comissió per a l'estudi de la situació economicofinancera de la UB. D'aquesta decisió se'n va donar compte de manera immediata al Consell de Govern el 20 de juliol de 2005. L'Informe de la Comissió presidida pel Dr. Antón Costas es va completar el gener de 2007 (vegeu resum executiu i informe complet). El document d'anàlisi va ser publicat amb el títol "Informe de la Comissió per a l'estudi de la situació econòmica i financera de la Universitat de Barcelona (2006)" i va ser presentat a la Junta Consultiva, a la Conferència de Degans i al Consell de Govern de data 13 de febrer de 2007. Aquesta Comissió va avaluar que les fonts del dèficit financer de la UB estaven provocades per tres tipus de causes:

- Causes d'entorn, relacionades amb els costos de transició a la competència que per a la UB han significat l'expansió i la descentralització territorial del sistema universitari català, coincidint amb la construcció del nou Estat de les autonomies.
- Causes relacionades amb determinades especificitats de la UB, derivades, d'una banda, de certes funcions d'utilitat social, o servei públic, que continua desenvolupant pel seu tarannà d'universitat històrica, o mare, del sistema universitari català i, de l'altra, del patrimoni arquitectònic i ambiental, i de la dispersió geogràfica dels campus. Aquests trets singulars generen externalitats positives per a altres universitats i també per a l'àrea metropolitana de Barcelona, però imposen un cost addicional a la UB.
- Causes internes de la UB, relacionades amb les inèrcies de gestió i la manca de planificació que n'han il·lustrat el funcionament intern i que han impedit prendre les decisions necessàries per adaptar-se al nou escenari que ha viscut el sistema universitari català en aquesta etapa de transició a la competència.

Com a continuació de l'estudi fet per la Comissió presidida pel Dr. Antón Costas i del qual també es va donar compte al Govern de la Generalitat, amb l'acord del Consell Social i de les conselleries corresponents, el març de 2007 es va designar la Dr. Núria Bosch per tal que presidís una Comissió amb l'encàrrec

d'elaborar un Pla de viabilitat econòmica i financera de la Universitat de Barcelona. Una primera versió d'aquest informe es va ultimar el novembre de 2007 i la versió definitiva s'ha lliurat el març de 2008. En l'Informe s'analitza la situació i es proposen mesures externes i internes. Les mesures externes proposades impliquen principalment reformar el sistema de finançament universitari de Catalunya i considerar en el seu conjunt el mapa de titulacions del sistema universitari català. Les mesures internes contenen, entre d'altres, mesures per continuar la reducció-contenció de les despeses de personal de la Universitat de Barcelona, així com la reducció del dèficit que presenten diferents serveis de la Universitat.

Al llarg de l'any 2007 i dels primers mesos del 2008, s'ha continuat amb el rigor pressupostari intern, i paral·lelament s'han mantingut reiterades converses amb responsables del Govern de la Generalitat per completar i acordar un Pla d'estabilització pressupostària, que inclogui tant compromisos per part de la UB com del Govern de la Generalitat; accions, que s'han dut a terme amb la col·laboració del president del Consell Social des del mes de maig de 2007, el Sr. Joaquim Coello Brufau.

En el decurs d'aquestes actuacions, el Consell Social, amb el suport financer del mateix Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, va acordar demanar a la consultoria KPMG l'elaboració, de manera complementària als treballs de la Comissió presidida per la Dra. Bosch, d'un informe per desenvolupar un Pla d'estabilització pressupostària.

D'altra banda, al llarg d'aquest període de temps s'han elaborat, en dos contextos diferents, dos importants documents de valoració, anàlisi i prospectiva de la UB que cal situar, també, en el context del que s'està explicant en aquesta presentació. D'una banda, l'informe del Comitè extern designat per l'EUA per a l'avaluació institucional de la UB que posava en relleu els actius i les fortaleces, així com les debilitats de la UB i les seves causes; i, d'altra banda, el Document de base del Pla Marc UB Horitzó 2020 que ara se sotmet a debat i participació de la comunitat universitària i que orienta alguns dels temes clau que requereixen una forta embranzida per part de la comunitat universitària.

Situació actual

Les incerteses i la volatilitat pròpies d'aquestes situacions, així com la manca de confirmació del component variable per a l'any 2008 del Pla de millora del finançament, van comportar que en el Consell de Govern del passat 17 de desembre s'acordés la pròrroga del pressupost de l'any 2007 i es posposés l'aprovació corresponent del pressupost per a l'any 2008. D'aquesta situació en va ser plenament conscient el Claustre Universitari quan en la reunió del passat 11 de desembre de 2007 va acordar, per unanimitat, un compromís institucional que representava el consens general del Claustre per tal d'afirmar la defensa de la Universitat de Barcelona com a universitat pública i reclamar un finançament més equilibrat davant de les administracions públiques.

Un cop rebut, l'informe de la consultoria KPMG juntament amb l'Informe de la Comissió presidida pel Dr. Antón Costas i l'Informe de la Comissió presidida per la Dra. Bosch configuren les eines fonamentals per analitzar i abordar amb fermesa i prudència la situació economicofinancera de la nostra Universitat. Aquests informes, una vegada rebuts, es donen a conèixer a tota la comunitat universitària, tal com es va comprometre aquest equip rectoral en els darrers consells de govern.

En aquest marc, es preveu portar al Consell de Govern i al Consell Social del mes de maig l'aprovació del pressupost de la Universitat per a l'any 2008 en la mateixa línia de contenció i rigor pressupostari dels darrers anys, seguint les directrius de treball que han de permetre millorar el finançament i controlar la despesa per tal d'assolir l'estabilitat pressupostària i la situació de dèficit zero en un futur pròxim.